

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА”

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.А.Н.

Мала академія наук
України під егідою
ЮНЕСКО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ XVI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ “АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ”

205

років освітніх традицій

12-13 ГРУДНЯ 2023 РОКУ

- **безпе́чність** (створення бомбосховищ/укриттів, зміна будівельних та архітектурних норм, з метою покращення безпекових якостей житла);
- **адаптивність** (можливість швидкої трансформації житлового простору під потреби мешканців);
- **автономність** (можливість тривалого функціонування житла, за умов відключення міських мереж);
- **мультифункціональність** (можливість поєднання якомога більшої кількості функціональних зон в одному житловому середовищі).

У світовій архітектурній практиці вже є приклади вирішення даних питань. Зокрема, Ізраїль має власну модель цивільної оборони, частина якої – бомбосховище в кожній квартирі. Така кімната розташовується в середині квартири: залізобетонні стіни, броньовані двері, залізні ставні вікон, фільтр очищення повітря. У світовій архітектурній практиці все більше застосовуються технології енергоефективності та відновлювальної енергії. Також мають місце зміни функціонального наповнення житла за рахунок виокремлення робочої зони або кабінету та зони заняття спортом або спортзалу. Застосовуються різного роду технології, які дозволяють швидко змінювати форму приміщення під потреби мешканців.

Отже, адаптивне житлове середовище створює можливості вирішення актуальних містобудівних проблем, які виникають під впливом глобальних світових процесів, а також зменшити їх негативний вплив на суспільство. Сучасні рішення та технології дозволяють зробити житлове середовище більш комфортним для використання: покращують безпекові характеристики житла, створюють перспективи функціональної трансформації простору та дають можливість забезпечити автономне функціонування оселі. Результати дослідження можуть бути використані в розробці міського житлового середовища з елементами адаптації. Всі вище перераховані фактори яскраво підкреслюють актуальність даного архітектурного напрямку та важливість його подальшого розвитку.

УДК 711.61; 7.035.92

ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНІ ЗАСОБИ ДИЗАЙНУ ЯК ПОТУЖНА СИЛА У ВІЗУАЛЬНІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ

Шевченко Л.С.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Ls.shevchenko@ukr.net

Актуальність теми визначається розширенням в останні роки як спектру художньо-графічних засобів, які активно впроваджуються в сучасний міський простір, так і технічних й композиційних можливостей їх залучення. Це призводить до появи не лише нових об'єктів з відповідним ідейно-художнім змістом у конкретному міському просторі, а й взагалі до зміни останнього. Нові

інженерні та технічні можливості XXI ст. сприяють реалізації творчих мистецьких задумів у сучасних міських просторах, трансформуючи їх та надаючи їм нового прочитання, змісту, емоційного наповнення. Тож, можна з упевненістю сказати, що елементи художньо-графічної творчості активно включаються у формування простору міста. Але чи завжди така трансформація є позитивною для самого міського простору та його відвідувачів? Це потребує осмислення необхідності таких рішень в середовищі життєдіяльності людини.

Метою дослідження є виявити такі художньо-графічні засоби формування міського простору, які призвели до його потужних візуальних трансформацій. Досягнення цієї мети було би неможливим без дієвого інструментарію – історико-теоретичного, порівняльно-історичного та емпіричного методів, а також багаторічного процесу експериментального проектування авторки.

Результати дослідження. Серед засобів художньо-графічної творчості, які останнім часом активно включаються у міські простори, виділяємо живопис, графіку, скульптуру, декоративно-прикладне та монументальне мистецтво. У дизайні сучасного міського середовища до їх когорти долучилися новітні технічні засоби інженерії, будівництва та мистецтва, зокрема – інсталяції, розпис та декоративні панно, мурали, графіті, відео та лазерні проєкції, суперграфіка, кінетичне мистецтво та інші.

Практичний досвід використання художньо-графічних засобів у містах, показав їх широке використання на різних ієрархічних рівнях. Зокрема, на *мегарівні* задіяні значні структурні складові міста (значні площі, вулиці загальноміського значення, система площ, громадські центри, загальноміські парки тощо). Прикладами таких рішень є парк Суперклін (м. Копенгаген, Данія), набережна Копакабана (м. Ріо-де-Жанейро, Бразилія). *Макрорівень* надає незначні простори міста (невеликі площі міста, житлові вулиці, громадські простори, сади мікрорайонів тощо). Прикладами цих рішень є реконструкція дитячого садка (м. Париж, Франція), Таллінський Горхол (м. Таллін, Естонія). *Мікрорівень* дає можливість використати невеликі фрагменти міських просторів (окремі будинки, глухі торцеві поверхні будівель, фрагменти горизонтальних поверхонь, сквери, бульвари тощо). Таких прикладів найбільше у практиці використання художньо-графічних засобів у просторі міста – мурали, графіті на фасадах будівель та в якості покриття вулиць і площ.

Традиційними локаціями для реалізації художньо-графічних ідей у міському середовищі виступають відкриті площі, вулиці, парки, сквери, окремі будинки й будівлі, паркани, міське обладнання та меблі, поверхня землі (горизонтальна підоснова), повітряний простір для тимчасових інсталяцій (віртуальна стеля), а також елементи заповнення міського простору у вигляді різноманітних малих архітектурних форм та транспортних засобів.

Простір міста стає місцем для проведення масштабних фестивалів, ярмарків та інших акцій, які потребують нового підходу до формування. Серед них – художній та графічний, які спрямовані на створення високохудожнього міського середовища, що виконує функції виховання, пізнання, адаптації, комунікації,

інформативності, рекреації. Графічні елементи створюються яскраві кольорові акценти, які насичують активною поліхромією простір, провокують додатковий інтерес з боку відвідувачів. Вони розглядаються і як засіб для формування візуальних кордонів «міського інтер'єру», для підкреслення його абрисів, закріплення відчуття місця. Фасади будівель стають тлом для багатьох видів художньо-графічних засобів: графіті, мурали, суперграфіка, монументально-декоративний живопис, архітектурний відеомеппінг, леттерінг, перфорація. Виконується оформлення фасадів будівель різної складності і виду (фотореалістичні, абстрактні, графічні, тривимірні), іноді, маскуючи їх, стилізуючи, «вписуючи» в середовище міста. За допомогою суперграфіки виділяються входи, підкреслюється функціональна спрямованість будівлі, змінюється простір, покращується цілісність міського середовища.

Звичайним фоном для інших компонентів міського простору є поверхня землі (води). Поширеним прийомом є зонування простору за допомогою різних по колірній палітрі і фактурі матеріалів. Введення яскравого кольору в оформлення шляхів руху використовується для виділення головного маршруту. Наприклад, влада м. Воватос (США), створила пішохідні переходи, що допомагають учням повернутися зі школи додому. Важливим напрямком трансформації простору міста є тематичні інсталяції. За допомогою художньо-графічних засобів (кольору, шрифтової графіки, композицій з об'ємних легких елементів) задіюється і повітряний простір міста (так звана, віртуальна стеля). Різні колірні і пластичні поєднання елементів малих архітектурних форм і поверхні землі дозволяють створювати численні варіанти вирішення як окремих фрагментів просторів, так і єдиної організації простору в цілому, з поступовим зміщенням акцентів в різних зонах.

Отже, художньо-графічні засоби дизайну в структурі міського простору здатні видозмінювати його художньо-естетично, візуально, надати йому нового звучання завдяки: запровадженню в якості візуальних домінант і акцентів нових форм (інженерних, креативних, інноваційних технологій), оригінальним способам включення кольору, активному використанню шрифтових та значних суперграфічних композицій, новим прийомам вечірнього освітлення, здатним трансформувати простір до театралізованого виду, перфоменсу та інших значних перевтілень.